

# TORONTÁI

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

|                      |       |
|----------------------|-------|
| Egész évre . . . . . | 480 K |
| Felévre . . . . .    | 240 K |
| Negyedévre . . . . . | 120 K |
| Egy órára . . . . .  | 40 K  |

Egyes szám ára 2 korona.

## POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL  
Obilityeva(Zápolya)-u. 1. Telefonszám 21.

MEGJELNIK MINDENNAP, VASÁR-  
ES ÜNNEPNAPOK KIVÉTELEVEL.

Veliki Beeskerek, 1920.

XLIX. évfolyam, 174. szám.

Csütörtök, 1920 augusztus 12.

## Nem kegyelmeznek

az oroszok úgy látszik szegény Lengyelországnak. Meginvítják a lengyel megbizottakat egy kis barátságos fegyverszüneti tárgyalásra, amikor pedig ezek elmennek oda, akkor azt mondják nekik, menjetek csak vissza, nekünk olyan követek kellene, akikkel nemcsak a fegyverszünetről, hanem a békéről is beszélhetünk. Egyébként egyelőre: se fegyverszünet, se béke nincs a számotokra! Menjetek haza szépen. Mi pedig szintén megvünk szépen előre — a hatásokba.

Mi lesz még, Uristen?! Hát ezentul már az államok, nemzetek is úgy fognak bánni egymással, mint a truccos, dacos gyerekek? Nem engeded magadat megverni?! No megállj! Most azért is megverlek!

És egyenesen humoros — (a szomorúság, a rettenetes világhelyzet komoly ítélettel mérlegelése már csak zárójelbe való) — miközben Nyugateurópa hatalmasságai és Amerika az elkövetkezendő újabb arányú és újfajta világkavarodás eshetőségeivel szemben a preventatív intézkedéseken törik a fejüket, tanácskoznak, figyelnek, nyilatkoznak, rendelkeznek és a saját jól fel-fogott érdekeikben és a reájuk nézve beláthatatlan következményű orosz előnyomulás ellen Lengyelország megsegítésével foglalkoznak, addig az oroszok kijelentik, hogy Lengyelország számára nincs fegyverszünet, sem béke, csak akkor, ha a lengyelek a reájuk oktrojálendő megalázó és teljes elmulást, pusztulást jelentő békét elfogadják. És Lengyelország, — mi? csináljon — szegény, gyámoltalan, magára hagyatott Lengyelország, már-már hajlandó belemenni akármibe is, csak hogy vérét ne veszítse továbbra is . . .

Szóval: Lengyelország sorsa, ahogy ma áll a helyzet és az oroszok előnyomulása, valószínűleg megpecsételtetett. És az oroszok ezzel a fegyverszüneti tárgyalás huzogatásával csak az időt akarják halasztgatni és a teljesíthetetlen kívánságaikkal a lengyelekre akarják a béke meg nem köthetésének az ódiomát ráháritani.

Most már egészen meggabalyodhatik az intelligens ember agyveleje. Mert ha a világháború gyors változataitól fölzaklatott és idegessé vált lelkiületét a saját nyugalma érdekében megnyugtanni akarván és igyekszik a jelenlegi világpolitikai konstellációból csak egy kevésbé nyugodtabb jövő képét is elképzelni és kívánni, várni, úgy a legjobb akarattal nézve is a dolgokat, a legelrémitőbb perspektíva tóru a szem elé . . . Ismét harc, lövészárk, roham, golyó, hadifogság, forradalom, gyilkolás, egymás szurása, vágása.

## Lengyelország sorsa meg van pecsételve.

Lengyelország radiója a szovjethoz. — A cseh kormány mozgósított. — Oláhország gondjai a lengyelek veresége miatt. — Anglia mozgósított. — Titkos szerződés Németország és Oroszország között.

Budapest. A M. T. I. jelenti radión, hogy a Baranoviciből visszatérő lengyel delegátusok meghallgatása után a béketárgyalások haladéktalan megkötése ügyében a lengyel kormány a következő radiót intézte a szovjetkormányhoz:

A lengyel kormány meghallgatta a Baranoviciből visszatért küldötteinek jelentését és megállapítja, hogy a szovjetkormány megtagadta a fegyverszünet megkötését, sőt azt is megtagadta, hogy a követek a feltételeket megtudhassák. A lengyel kormány megállapítja továbbá, hogy a megbizottakat megfosztották azon joguktól, hogy saját kormányukkal szabadon érintkezhessenek. A lengyel kormány tudomásul vette a szovjetkormány azon újabb ajánlatát, hogy Minszkben augusztus 4-iki kelettel egyidejűleg fegyverszüneti és előzetes béketárgyalásokat folytassanak. Minthogy a követek megbízása csak a fegyverszünet megkötésére szolgált, ez újabb ajánlat nem volt megvalósítható. Ezen tény a lengyel kormányt annak megállapítására készítetik, hogy a szovjetkormány rá akarja háritani a felelősséget az ellenségeskedések további folytatásáért. Minthogy azonban a lengyel kormány minden tőle telhetőt meg akar tenni a háború megszüntetéséért, kész elfogadni a szovjet ajánlatát és megbizottakat küld Minszkbe, akik az egyidejű fegyverszüneti és előzetes béketárgyalásokon résztvegyenek. A lengyel kormány kénytelen azonban határozott, biztos garanciát követelni aziránt, hogy megbizottai a minszki rádió-állomás vagy kurrirrok útján szabadon, közvetlenül érintkezhessenek kormányukkal. A lengyel kormány követeli továbbá, hogy a fegyverszünet megkötése idején legalább a támadó katonai műveleteket mindkét fél szüntesse be. A lengyel kormány kész azon az alapon békét kötni, hogy mindkét fél kölcsönösen elismeri egymásnak föltétlen nemzeti jogait és igyekszik a vitás kérdésekben oly megoldást találni, mely biztonságot fog nyújtani a jövőben aziránt, hogy Lengyelország keleti szomszédaival békében, jó viszonyban fog élni. A lengyel kormány semmi szín alatt sem tárgyalhat azonban olyan feltételekről, amelyek Lengyelország belső ügyeibe avatkoznak és szuverenitásának jogait érintik. A lengyel kormány

elvárja, hogy a szovjetkormány elvi nyilatkozatot tesz, amely alapul szolgálhat a békefeltételekre. Sapiha külügyminiszter.

Prága. A cseh kormány elrendelte a részleges mozgósítást. Több ezred ment a lengyel határra. Abban az esetben, ha a lengyel csapatok átlépnék a cseh határt, lefegyverzik és internálják őket.

Bukarest. Valamennyi miniszter részvételével tegnap koronatanács volt, amelyen Take Jonesku külügyminiszter nyilatkozott az orosz-lengyel kérdésről. A lengyelek minden egyes veresége szaporítja az oláh kormány gondjait — mondotta a miniszter — s bárha a kormány úgy van informálva, hogy a bolsevista csapatok olyan parancsot kaptak, hogy az oláh határtól 15 kilométerre álljanak meg, mégis szükségesek bizonyos intézkedések a Dnjester mellett és Bukovinában. Ezeket az intézkedéseket a kormány meg is tette.

London. Dacára annak, hogy az angol kormány hivatalos állásfoglalása a lengyel kérdésben még nem jutott nyilvánosságra, kiszivárgott annyi,

hogy az angol kormány megkezdte az önkéntesek toborzását és elrendelte a hadiflotta mozgósítását.

Páris. A „Times“ nyilvánosságra hozza azt a Lengyelország ellen irányuló szerződést, amely Berlin és Moszkva közt a lengyel offenzíva megindítása előtt kötött néhány héttel és most a moszkvai kormány előtt fekszik ratifikálás végett. A szerződés szerint Németországnak jogában áll Lengyelországot megszállani még pedig garancia fejében azért a kölcsönért, amit Oroszországnak nyújtott.

Páris. Wilson elnök hosszasan tárgyalt Colber államtitkárral és David államtitkárhelyettesével. Wilson a beszélgetés folyamán kijelentette, hogy Lengyelország nagyobb segélycsapatok nélkül elveszett. Az Egyesült-Államok mai helyzetében nem siethet Lengyelország segítségére. Az Egyesült-Államok kormánya egy lépést sem tesz a kongresszus beleegyezése nélkül. Amerikai lapok úgy tudják, hogy a kongresszust ez ügyben rendkívüli ülésre fogják egybehívni.

Ujjonnan épült,

három szoba és mellékhelyiségekkel álló lakóházak.

A csókai uradalomban 5 darab 2 1/2 éves tenyésztésre alkalmas muraközi mén

Rúht és viszketeget

172 (7 fokos) á 40 K. Számszámra kapható

Páris. Venizelos görög miniszterelnök Londonba érkezett, ahol az orosz kérdéssel fog tárgyalni. Az oroszok elleni offenzívában a görög csapatok az angol csapatokat fogják támogatni.

Páris. Dr. Simons Németországnak Oroszországgal szembeni helyzetéről elmondott beszéde francia politikai körökben erős visszhangot keltett. Millerand úgy nyilatkozott, hogy egész biztos, hogy Németország és Oroszország között valamilyen megállapodás van, amelynek éle Lengyelország ellen irányul.

Danzig. Egy négy egységből álló angol hajóhad befutott a kikötőbe.

Moszkva. A szovjetkormány értesítette Krassint, aki még mindig Londonban tartózkodik, hogy

Wrangel tábornok az utóbbi napokban nagyobb csapat entente katonaságot kapott segítségül. Az orosz kormány indítva érzi magát annak kijelentésére, hogyha az entente ilyen módon dolgozik Oroszország ellen, úgy a béke útja teljesen el van zárva.

### A POLITIKA HIREI.

Beograd. A kormány megalakításának munkái nem haladtak előre. Draskovits, Pribicevics és Davidovics tegnap adták át a miniszterelnöknek a demokraták választását a parlamenti egység feltételeire — a válasz elutasító. Dr. Vesznic rögtön értesítette erről a régenst és a parlamenti egység pártját. A tárgyalások ez irányban megszakadtak. Radikális körökből származó információk szerint Protics Sztójánt a tegnapi nap folyamán visszahívták Beogradba. Mára várják a parlamenti egység választását, amely minden valószínűség szerint negatív lesz.

### A VILÁGBOJKOTT MEGSZÜNÉSE.

Budapest. Vasárnap éjjel 12 óra 5 perckor hét heti szünetelés után újra megindult a telefonforgalom Budapest és Bécs között. Az első vonat hétfőn délelőtt indult. Wien. A kerületi munkástanács tegnapi ülésén Förstner referálta a bojkott megszüntetésének ügyét. Kijelentése szerint a bojkott azért nem vezetett a kívánt eredményre, mert a nemzeti államok munkássága egyáltalán nem vett részt az amsterdami határozat végrehajtásában.

### A ZSIDÓKÉRDÉS A MAGYAR NEMZETGYŰLÉSEN.

Budapest. A magyar nemzetgyűlésen Budaváry László nagy beszédet mondott a magyarországi zsidókérdés megoldásáról. Élesen kikelt az Ébredő Magyarok erőszakosságai, a fehér terror rémtettei ellen és a zsidókérdés megoldására a következő 10 pontból álló javaslatot terjesztette be: 1. Zsidó nem vehet és nem bérelhet több földet. 2. Zsidótulajdonban egynél több ház nem lehet. 3. Zsidónak a jövőben Magyarországon letelepedési engedélyt nem adnak. Az 1914 óta bevándorolt zsidókat illetőségi országukba kitoloncolják. 4. Magyarországon minden iskolájában, hivatalában, gyárában, bankjában numerus klanuzst léptetnek életbe. Zsidók többé iskolát nem állíthatnak föl. Tanítóképzőkbe zsidók nem vehetők föl. 5. Állami építkezéseket, szállításokat zsidó nem kaphat. Zsidó keresztény cselédet,

inast nem tarthat. 6. Ujságok, folyóiratok felelős szerkesztői főszerkesztői, lapvezérei, főmunkatársai zsidók és szabadkőművesek nem lehetnek. 7. Az összes állami engedélyek revizó alá vétessenek. 8. Magyarországon zsidó, szabadkőműves miniszter, államtitkár, osztályfőnök, bíró, közjegyző, diplomata, katonatiszt, községi és vármegyei főtisztviselő nem lehet. 9. Zsidónak politikai jogai nem lehetnek. 10. Minden zsidó, aki a magyar állameszme ellen vét, statáriális bíróság elé utasítandó. A parlament a javaslatot tárgyalásra elfogadta.

### A NEMZETKÖZI DUNAKONFERENCIA ÜLÉSEI.

Páris. A nemzetközi Dunakonferencia harmadik ülésén általános hajózási elveket állapítottak meg. Jugoszlávia, Csehország és Oláhország képviselői megkeresték az elnökséget, hogy a gyűlés folytatását szeptember 1-re halasszák el, hogy kormányaiktól a kellő instrukciókat megkaphassák. (V. t. ü.)

### A BELGA-FRANCIA VÉDSZERZŐDÉS.

Páris. A belga parlament elnöke M. Brunet beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy minden módon utját kell állni az antimilitarista eszméknek. Minél előbb meg kell kötni a védszerződést Franciország és Belgium között. Ha Belgium jól szervezett hadsereggel fog rendelkezni és Franciaországgal szövetséges viszonyban áll, elejét veheti egy újabb háborus veszélynek. Brunet nem tartja a Menset Belgium természetes határának. Szerinte egy új német invázió veszélye még mindig ott lebeg a fejük fölött. Ő a magáról részéről mindent el fog követni, hogy éppen ezen veszély tudatában a belga és német szocialisták ne közeledhessenek egymáshoz. (V. t. ü.)

### OLASZORSZÁGBÓL.

Róma. Az olasz parlament augusztus 10-iki ülésén ünnepélyesen kimondotta Trentino és az Alsó-Adir területének anektálását.

Róma. Gróf Sforzának a külügyi helyzetről mondott beszédét — melyet tegnap közöltünk — az olasz nacionalista lapok nagy ellenszenvvel kezelik. Az albán kérdés megoldását teljesen lehetetlen értékűnek mondják. Valamennyi lap éles támadásokat hoz Giolitti ellen.

### LENIN ÉRTEKEZÉSE A KOMMUNISTA KONGRESSZUSON.

Beograd. A kommunista kongresszuson Lenin értekezését olvasták föl, mely a világ gyarmati és nacionalista kérdéseivel foglalkozik. Lenin kijelenti, hogy a világ lakosságának 70%-a el van nyomva. Éppen ezért különbséget kell tenni a polgári nacionalista mozgalom és a nacionalista forradalmi mozgalom között. Támogatni csak az utóbbit kell.

### RÖVID HIREK.

Zagreb. Eugen Demetrovics a Jutarny List főszerkesztőjének elnöklete alatt nemzetközi forgalmi újságiroda alakult.

Beograd. A Wienben megjelenő „Rote Fahne” c. kommunista lapot izgatásai miatt Jugoszlávia területéről a belügyminiszter kitiltotta.

## Meddig emelhetők még a munkabérek?

(A vas- és fémmunkások sztrájkjához.)

Ami előrelátható volt, csakhamar be is következett. Mintán az építőipari munkásoknak rövidesen ezelőtt sikerült egy teljesen indokolatlan 75%-os béremelést kioroszakolni, a példát sorban követik a többi szakmák munkásai is s így jelenleg a vas- és fémmunkások állanak sztrájkban, kik 50%-os béremelést követelnek.

A munkaadók, bár az általános drágaság határozott enyhülése mellett s az árak csökkentésének tudatában, nem látják ugyan indokoltnak a munkások követelését, mégis bizonyos körülményeket méltányolva, a havidíjas munkásoknak 15%, az órabéreseknek 25%-os emelést hajlandók megadni.

A munkások rendszerint arra hivatkoznak, hogy minden béremelés áthárítható a fogyasztóközönségre s így tulajdonképpen nem befolyásolja károsan a munkaadó érdekét. Hogy ez mennyire csak bizonyos korlátok között áll, sőt azokon túl a munkások nagy többségének mennyire hátrányára lehet, annak bizonyítására konkrét példára hivatkozom és pedig a legtöbb iparágat foglalkoztató ipar, az építkezési ipar köréből. Ez ad munkát a kőművesnek, ácsnak, asztalosnak, lakatosnak, bádogosnak, üvegesnek, festőnek, mázolóknak, fuvarosnak és napszámosoknak. Az építkezéshez elsősorban téglára kell s ennek ára természetesen lényegesen befolyásolja az építkezési kedvet, illetve az építkezés lehetőségét. Nézzük tehát miért oly drága ma a téglák, hányszorosát keresi meg ma a téglagyári munkás a háboru előtti keresetnek s lehetséges-e egy esetleges további béremelést a közönségre áthárítani?

|                               |              |          |        |                   |
|-------------------------------|--------------|----------|--------|-------------------|
| 1 m <sup>3</sup> föld ássása  | volt 0.20 K, | jelenleg | 6 K    | vagyis 30-szorosa |
| 1 m <sup>3</sup> föld hordása | 0.30 K,      |          | 9 K    | 30- "             |
| 1000 téglára vonása           | 6- K,        |          | 150 K  | 25- "             |
| 1000 téglára behordása        | 1- K,        |          | 25 K   | 25- "             |
| 1 q szén kirakása             | 0.04 K,      |          | 2 K    | 50- "             |
| 1 férfi napszám               | 2.50 K,      |          | 50 K   | 20- "             |
| 1 női napszám                 | 1.30 K,      |          | 40 K   | 30- "             |
| 1 gépész havi fiz.            | 120- K,      |          | 2400 K | 20- "             |
| 1 tisztviselő havi fiz.       | 60- K,       |          | 300 K  | 15- "             |
| 1 vezető tisztvis. fiz.       | 500- K,      |          | 3000 K | 6- "              |

Még nagyobb a különbség az üzemi anyagok árában. Hogy csak egy-két példát hozzak fel:

|  |         |  |            |                     |
|--|---------|--|------------|---------------------|
| 1 q rossz barnaszén v. lt a háboru előtt | 1- K,   |  | ma 60- K,  | vagyis 60-szorosa.  |
| 1 q gipsz volt a háboru előtt            | 7- K,   |  | ma 700- K, | vagyis 100-szorosa. |
| 1 kg gépolaj volt a háboru előtt         | 0.50 K, |  | ma 50- K,  | vagyis 100-szorosa. |

Ha ezek mellett számításba vesszük egy nagy telepen lévő számos épület sok ezer koronára rugó fenttartási költségeit, a nagy adókat s az üzemmel járó egyéb tetemes költségeket, úgy megkaptuk a magyarázatát annak, hogy miért kerül a téglára ezre, mely azelőtt 24—36 korona között váltakozott, jelenleg 1200 koronába! S ha ily ár mellett 8—10%-os haszon marad a tőkét kockázató munkaadónak is, azt bizonyára nem lehet a munkás-, vagy ha úgy tetszik a „proletár“-osztály kizsákmányolásának nevezni. Higgyék el nekem Benkő ur és társai, a magasabb munkabér fizetése ma nem a munkaadók akaratán mulik, azok szívesen fizetnének akár tízszeres béreket is, meg vagyok róla győződve, hogy nem sajnálnák a munkásaiktól, csak ne volna meg az „áthárítás“ lehetőségének is a magyarázat! Hiszen a munkaadóknak egyenesen érdeke lenne a magasabb árak fenntartása, mert a magasabb árral nagyobb haszon is jár. Ha pl. egy üzem 20%-os bruttó haszonnal dolgozik — ami a jelenlegi óriási üzemi költségek s a vele járó kockázat mellett nem tulsok — úgy míg 100 koronás egységár mellett csupán 20 koronát keres, 1000 koronás ár mellett már 200-at. S a munkaadók ennek dacára egységesen állást foglalnak a további béremelés s annak szükségszerű következménye, a további áremelés ellen! Természetesen nem önzetlenségből teszik ezt; nem azért, mert sajnálják a szegény fogyasztót vagy nagylelkűen lemondanak a nagyobb haszon lehetőségének lehetőségéről, hanem teszik egyszerűen — számításból. Mert tetszik tudni araim, annak a gonosz kapitalistának van

egy nagyon rossz szokása: valahányszor az üzemenyagok árának növekedéséről vagy a munkabérek emeléséről van szó, előveszi a ceruzáját s számít. Kiszámítja mibe kerül majd neki a gyártmánya s kalkulál, vajjon képes lesz-e azt s hogyan, haszonial értékesíteni? Igazán ne vegyék tőle rossznéven, ha némi haszonra is törekszik, mert hiszen ő is csak annak révén tud megélni, alkalmazottait fizetni, üzemét tartani s tovább fejleszteni s higgyék el, az a haszon manapság korántsem oly nagy, mint azt önkök képzelik.

Tegyük fel tehát, hogy a munkaadók belemennek az összes munkások bérének újabb jelentékeny emelésébe, minek következtében pl. a téglá ára 1500 koronára fogna emelkedni. Ki fogja már most ezt a téglát megvenni?

Városi lakóházak vagy akár középítkezések kivitele — bármennyire is égető szükség volna rájuk — már a mai magas anyagárak s a munkabérek mellett is egyszerűen lehetetlen. A szükséglet ezen a téren egyenlő ugyszólván a nullával. A jelenlegi magas árak mellett építkezni egyedül a paraszt tudott, aki terményeiért hasznoló magas árakat kapott vagy Amerikából hazajöve, dollárjait 120—160 koronás kurzuson váltotta be. Ma azonban, mikor a termények ára csaknem felére leesett már, hangosan panaszkodik az „alacsony” árak miatt s ha — ami felette kívánatos — e téren a helyzet tovább is javul, úgy a tavasszal ő sem lesz azon helyzetben, hogy a jelenlegi, mégkevésbé azonban, hogy a felémelt árakat megfizethesse. Ha pedig a téglagyárak elvesztik ezen egyetlen vevőköriüket, akkor kinek számára dolgozzanak s minek halmozzák fel a rengeteg befektetést igénylő árukészletet? Ilyen kilátások között tehát nem maradna más hátra, mint a munka erős redukálása vagy teljes beszüntetése. Ami áll a téglagyárakra, nagyjából ugyanez áll a többi üzemekre is s nemcsak nálunk, hanem másfelé is. Az osztrák és cseh gyárak egyrésze, mely eddig rendelésekkel el volt halmozva, a valuta javulása következtében máris nem bírja a külföldi versenyt, míg a belföldi fogyasztóközönség felvevőképességének határát magas áruikkal már rég túllépték. Ezen folyamat szükségzerű következménye tehát az ipar pangása s vele a munkanélküliség növekedése.

Az elért sikereken felbuzdulva, a helybeli munkásság vezetői immár rendszeresítik az időközönként felújuló bérmozgalmakat, tekintet nélkül arra, hogy a megélhetési viszonyok határozottan javulóban vannak, míg az ipari konjunktúra erős visszafordulásnak indult. Hogy pedig minden bérmozgalmánál mennyire számolni kell az érintett ipar helyzetével, utalok a bécsi Arbeiter Zeitung e hó 5-iki számára, mely szerint a bécsi fémmunkások a 10%-os béremelés iránt támasztott követelésükről is lemondottak, nehogy a munkaadók egy részét azon helyzetbe juttassák, hogy üzemét kénytelen legyen továbbra is redukálni s szaporítani a munkanélküli fémmunkások számát, mely jelenleg máris 8000-re rug.

A mi munkásaink vezetőinek is meg kellene tehát gondolni, hogy a munkásság összességének mi áll inkább érdekében: magas munkabér és kevés munkaalkalom, vagy kisebb munkabér, de állandó, biztos kereset? **Stagelschmidt József.**

**A Tisza-per polgári vádlottai.** A polgári törvényszék előreláthatóan még e hó végén fogja a Tisza gyilkosság bűnpörének tárgyalását megkezdeni. Váry Albert dr. főügyész fogja a vádat képviselni. A tárgyalás elnöke valószínűleg Langer Jenő kuriai bíró lesz. Hír szerint a tárgyalásra 400 tanut idéznek meg.

**Strausz Istvánt fölmentették.** A budapesti kir. törvényszék Strausz István áll. számvevőszéki elnököt, akit izgatással vádoltak, a vád és következményei terhe alól felmentette és azonnal szabad lábra helyezte

\* \* \*

## HIREK.

### Azt mondja a feleségem

légy szives magyarázd meg nekem, végre is te mint férfi ráérsz foglalkozni ezekkel a külpolitikai dolgokkal, hogy állunk most az orosz-lengyel kérdéssel. Mert én eddig, amíg olyan zavaros volt, nem igen értettem meg belőle semmit sem. De azt hiszem, most, amióta végre békéről tárgyalnak, kezd a helyzet tisztulni. Az oroszok győznek, de békét akarnak, a lengyelek győznek, de szuverenitásuk elismerését követelik, az angolok fényes diplomáciai győzelmet arattak és most, mert béke van, hívják az oláhokat, cseheket és magyarokat is Oroszországba győzni! Eddig nem ismertem ki magam, de most már minden világos. Eddig az a sok vörösapat, fehérapat, kormány, ellenkormány megzavart, de most már tisztult a helyzet. Elmondom neked egész értelmesen az egészet. Wrangel tábornok még Usurijszk-Paturszkban van, ellenben Denikin meg forradalmi béke ellenkormányt szervez Novicsarszkban és Kolesak utóda megalakította a független fehér szovjetet Novi Bekaptában. Kemal pasa egyesül a bolsi törökökkel és Mizza-Ben-Hülyi perza ellenkommunista esendes meg egyezésre jutott Lloyd Georgeval és Petljurával. A lengyel parasztok egyedül menthetik meg Lengyelországot és Franciaország erőszakkal is keresztül megy Bajorországon. Ezt igazán teljesen értem. Csak borzasztóan dühös vagyok rátk, újságírókra, hogy mindent olyan slendriánul fogalmaztak meg. Ha az ember elolvassa a ti írásaitokat, aki nem tudja, hogy most Lengyelország és Oroszország közt béke kezd lenni — igazán azt hihetné, hogy még háború van. Nem igaz? **Jász.**

\* \* \*

**Malomkongresszus Novisadon.** Tudósítónk jelenti Novisadról: Vasárnap, folyó hó 8-án a „Vojvodina malomszövetség” kötelékébe tartozó malmok a szövetség székhelyén, Novisadon rendkívüli látogatottság mellett tartották meg az évi közgyűlésüket, a szövetség fennállása óta a másodikat. A közgyűlés főcélja a jugoszláv szövetségbe való esetleges beolvadásának, illetve a „B. B. B. szövetség” feloszlásának megbeszélése volt. A közgyűlést Schumacher szövetségi alelnök a novisadi városháza kis tanácstermében nyitotta meg 10 órakor, üdvözölte a főispán képviselőt és megjelent urakat, kiknek sorában Baranya, Bácska és Bánát (utóbbiból Veliki Beeskerek, Vrsac és Pancsova) számos nagy- és kismalmosa vett részt. A napirend első pontja a mult évről szóló jelentés volt, a melyet a közgyűlés tudomásul vett és az elnökségnek bizalmat szavaz. A felmentvényt a lelépő elnökségnek ezután megadják és áttérnek a közgyűlés napirendjének fentebb említett pontjára. Hosszabb és izgalmas vita után, melyen majdnem valamennyi jelenlévő résztvett, határozatilag kimondják egy nyolctagnú bizottság kiküldését, amely a Jugoszláv Szövetséggel a beolvadást, illetőleg tárgyalásokat kezdeményezzen. A beolvadás módzatára nézve, vagyis, hogy a szövetség mint olyan, egyesüljön az országos szövetséggel, vagy pedig a tagok egyenként lépjenek be a szövetségbe. Viszont a szövetségi tagoknak szabadon áll a szövetségbe be nem lépni, ha ezt egyéni okok kívánják. A pénztári jelentés tudomásulvétele és néhány kisebb jelentőségű interpelláció elintézése után elnök a közgyűlést bezárja.

**Tőzsde.** Beograd augusztus 10. Érték dinárban. Valuták: Márka 49 50, Dollár 22, Frank 168, Léva 41, Lei 49 50, Lira 117, Font 80, Osztrák korona 11 25, Cseh korona 40 50. Devizák: Berlin 49, Páris 170, Milano 117, Wien 10 10, Prága 40.

**A bánati és bácskai hitelszövetkezetek értekezlete.** A Torontali Központi Hitelszövetkezet felhívására a bánati és bácskai hitelszövetkezetek ez évi augusztus hó 9-én értekezletet tartottak Marton Andornak, a Torontali Központi Hitelszövetkezet igazgatójának elnöklete alatt. Az értekezleten képviseltették magukat a torontali községi hitelszövetkezetek egynéhányan teljes számban s részben a bácskaiak. Megjelentek az értekezleten a S. H. S. szövetkezetek beogradi szövetségének képviselőiben Mily Radovanovity egyetemi tanár és dr. S. Prohaszka szövetségi titkár, kiknek megjelenésükért elnöklő Marton Andor az értekezlet nevében őszinte köszönetet mondott. Az értekezlet megnyitása után Marton Andor meleg szavakban méltatta Poroszkay Bélának, az összes hitelszövetkezetek megteremtőjének elévülhetetlen érdemeit s felkérte a megjelenteket, hogy községi hitelszövetkezeteiknél örökítsék meg valamennyien Poroszkay Béla emlékét és érdemeit. Miután részletesen megtárgyalták a előterjesztett javaslatokat, az értekezlet határozattá emelte, hogy a Torontalmegyei központi hitelszövetkezetet a vojvodina községi hitelszövetkezetek központjának választja s hogy a központi hitelszövetkezet belép tagul a S. H. S. szövetkezetek beogradi országos szövetségébe.

**Magyar és németajku polgártársainkhoz!** Közismert az a szomorú tény, hogy Prágában egyetemi hallgatóink nagy száma a legnagyobb inség és nélkülözések közt végzi tanulmányait. Kormányunkhoz, mint ez ügyben legilletékesebb hatósághoz intézett számtalan kérelmeink dacára önmagunkra hagyatva, minden segítség nélkül maradtunk. Ez okból „Vojvodina egyetemi hallgatók szövetekeze” címen segélyegyesületet alapítottunk azon célból, hogy létérdekeinkről önmagunk gondoskodjunk. A szövetekezet székhelye az iskolai év tartama alatt Prágában van, a nagy szünidők alatt pedig Novisadon. E szövetekezet alapszabályai értelmében a Vojvodina különböző városaiban albizottságok létesítendők Ilyen albizottság nemrég itt, Veliki Beeskereken is létesült, amelynek hatásköre Veliki Beeskerek és vidékére terjed ki. A szövetekezet összes albizottságainak célja, hogy a nagy iskolai szünet alatt az egész Vojvodinában pénzbeli és élelmi adományokat gyűjtsenek a vojvodina egyetemi hallgatók külön menzájának létesítése és fentartása érdekében. Nem szándékunk csupán csak adomány gyűjtésével, hanem egynéhány vigalom, hangverseny, sportverseny bevételével felállítani a vojvodina egyetemi hallgatók külön menzáját Prágában. Ez alkalommal a magyar és németajku polgártársaink nemes támogatásért is esedezzünk Mi fiatalabbak, akikre a háború által felkorbácsolt szenvedélyek lecsillapításának nagy feladata hárul, szövetekezetünk alapítása alkalnával nem helyezkedünk sovínista nemzetiségi álláspontra. Alapszabályaink értelmében szövetekezetünk tagja lehet minden vojvodina származású egyetemi hallgató, valás és nemzetiségi különbség nélkül. Már a mult iskolai évben is a közös jugoszláv menzában voltak magyar és németajku kollegáink is és most a vojvodina menza alapítása alkalnával mint némiképen az ő menzájuk alapítására is segítségüket kérjük. Tekintettel vállalkozásunk humanus és nemes voltára, valamint azon körülményre, hogy nemcsak jugoszláv, hanem magyar és német egyetemi hallgatók segélyezéséről és élelmezéséről is van szó, reméljük, hogy magyar és németajku polgártársaink is ép oly segítségben részesítenek, mint a szerbek. Adományok a menza céljaira a „Torontal” útján is beküldhetők. „A vojvodina egyetemi hallgatók szövetekeze”-nek veliki beeskereki albizottsága nevében: Krsztics Pál elnök, Jovanovits Sándor titkár.

**Nyilvános munkásgyűlés.** Ma, szerdán este, 8 órakor az Ellmer-fele vendéglőben Petrogradszka (Melencei)-utca nyilvános munkásgyűlés lesz. Napirend: A politikai helyzet. Előadó: a belgrádi kiküldött. Minden elvtárs és elvtársnő ott legyen.

**A Schmidt-féle tánciskola megnyitása.**  
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy folyó évi augusztus 21-én (szombaton) a „Korona”-szálló nagytermében systematikus táncanfolyamot nyitok. Tanítási csoportok d. u. 1/6—1/8-ig diákok- és gyermekeknek. Este 8—10-ig felnőttek részére. Külföldön való tartózkodásom alatt alkalmam volt a magasabb táncakadémiaikat látogatva, eddigi ismereteimet kibővíteni és a legújabb szalon- és parkettáncokat elsajátítani. Főtörekvésem ez idényben is arra fog irányulni, hogy tisztelt tanítványaim meglegedését a tánc-, illem- és testképzésben kiérdemeljem, kiváló és lelkiismeretes pontos oktatásomért. A tanfolyam tartama öt hét. Beíratási díj az egész tanfolyamra 40 dinár. Számos látogatást kér Schmidt Mihály, okl. tánc-tanár.

Egy 6 éves fiúgyermeket örökbe adnék. Cim a kiadóba.

Naponta friss Rohonezy- és kantalup-dinnye kapható Petrogradszka (Melencei)- utca 8. szám alatt.

**Elveszett libák.** Bihari Lajos Car Dusanova (Váraljai) utca 31. sz. alatti lakásából 2 öreg és 2 fiatal liba eltűnt. Aki az elveszett libákról valamit tud, jelentse be a rendőrségnél, hogy jogos tulajdonosának visszaadják.

Veliki Beeskerek város polgármesterétől.

10952—1920. sz. 1500

### Hirdetmény.

Veliki Beeskerek városnak, iskolák fűtésére céljából szüksége van 200 öl tűzifára.

Akik ezen fát szállítani ohajtják, irásbeli ajánlatukat terjesszék be 1920. aug. 20-ig a városi tanácshoz.

Veliki Beeskerek, 1920 július 5.

Gyurica Berberszki s. k., polgármester.

Egy fiatal, gyermektelen házaspár, tisztviselő.

## butorozott lakást

keres szeptember 1-ére  
egy vagy két szoba és konyhával.

1499 Ajánlatokat a kiadóba kérünk.

## Megbízható egyen,

volt állami altiszt.

### keres

ispáni, munkafelügyelői, kulcsári, portási, irodaszolgái, vagy más különös szakképzettséget nem kívánó állást vagy alkalmazást.

Cim a kiadóba. 1497

Szöllősudvarnok  
a 37. számú

## ház

szatócsüzet- és gazdakö-helyiséggel, 1/4 hold kerttel szabadkézből eladó és azonnal átvehető. . . Bővebbet

1505 Szabó Antal tulajdonosnál Szöllősudvarnok.

## Uzimamo u radnju

odmah majstora (ili majstoricu) pletioca, koji ume pleti na stroju muške, ženske kapute, svetera, marame i šalove. Takodjer tražimo pomoćnih radenika.

**Promenjamo** vunuu za predju svakovrsne boje, sukno, konjske čebe, kapute i marame. Industrija za preradu vune u Sentf. . . Telefon 114.

**Alkalmazunk** azonnali belépésre elsőrendű kötőmestert vagy kötőmesternőt, aki férfi, női kabátok, sveterok, kendők, sálak gépen való kötéséhez ért, ugyesintén segéd munkásokat.

**Becserélünk** gyapjút minden színű fonálért, szövet-, lópokrócért, kabátok- és kendőkért. 1501

Zentai Gyapjufeldolgozó Iparvállalat. . . Telefon 114.

## 100 koronát fizetek

annak, ki 2 személy részére

## butorozott szobát

szerez.

1493 Cim a kiadóhivatalban.

## Romániai gépolaj

(7 fokos) a 40 K, vaconszámra kapható

1489

## Ríwai-müterem, Vel Kikinda.

1871—1920. szám.

1503

### Árverési hirdetmény.

Cigánytól elvétellett két marhalevél nélküli ló és pedig 1 kétéves pejesödör, jobb fülén hasitva és 1 tizennyolcéves csilagos pejkanca M jeggyel.

Ha tulajdonosaik 8 nap alatt nem jelentkeznek, folyó évi augusztus hó 12-én nyilvános árverésen el fognak adatni.

Beodra, 1920 aug. 4.

Községi előljároság.

Антро колонијална радња

Нафтали М. Леви

БЕОГРАД, Краља Петра у. 44.

Препоручује сву колонијалну робу по најнижим ценама. — Телефон 535.

Engro üzletemben állandóan nagy készletet tartok fűszerekben és gyarmatáruban, melyek eladását a legolcsóbb árban ajánlom.

NAFTALI M. LEVI, BEOGRAD

fűszer- és gyarmatáru kereskedése  
1254 Kralja Petra ulica 44. — Telefon 535.

# 330 koronát ha fizet,

ugy kap 1 pár elsőrangú fekete box férfi-

## cipő

elkészítéséhez szükséges összes anyagot  
(fekete chrombox, talp, bélés stb.) a

Veliki Beeskereki Bőrgyár

Basch és Kurländer eladási irodájában.

Kurländer Imre cégnél

Krunszka (Korona) u. 11. Telefonsz. 35.

